

ŘÍKAJÍ MU TATÍ

Na počátku září 1955 nepanoval v 11. c obvyklý šum. Bylo tu až podezřelá ticho. Však to také mělo svoje důvody...

Zase nový matikář! V devítce Kněnickou, v desítce Štětínu – a letos? Odpověď přichází brzy. Dveře se otvírají a třetí učitel matematiky, Karel Meninger, přichází na stupínek. Vzpřímená postava, černý plášť, brýle se zlatou obrůčkou, v jedné ruce desky, v druhé ohromně působí.

Na obou stranách otazník v očích: „Jacípak asi budou?“ – „Jakýpak asi bude?“ Již po prvních hodinách se nejlepší matematik třídy drbe ve vlasech: „Kluci, to si nechám líbit. Vždyť ten tatí (tak žáci svému učiteli přezdívali) je docela fajn.“

„Tobě se to vykládá. Ale co my? Vždyť nás nenechá za celou hodinu ani vydechnout. Kdo to má vydržet?“ V tom měli pravdu. Za hodinu dostane každý možnost projevit, ať dobrovolně či ne, svůj názor. Tatí vyvolává po paměti, adresně. To na žáky ohromně působí.

I výklad té nejobtížnější partie vzrušuje. Často totiž nevyvádí ani jako výklad. Spíše jako diskuse. Vede a usměrňuje ji Karel Meninger. Pomalu ubývá těch, kteří na nového matikáře žehrají – a naopak stále přibývá úkolů, napsaných doma (a ne ve škole pod lavicí). Učitelův kurs u žáků stále stoupá. Třeba po první konferenci...

... Všichni učitelé již mají zapsány známky ve výkazech, jenom Karel Meninger ne. Sedí nad knihou s označením 11. c a u několika jmen uvažuje: „Pracoval dobře. Ze zkoušení má dvojku. Byla by to celkem snadná záležitost. Jenomže komposici napsal na dostatečnou. Průměr je sice tři, ale když on

vypadá spíše na tu dvojku. Když mu ji však dám, neublížím tím některým jiným, kteří mají stejné známky...?“ Pomáhají i ostatní matematikáři ve sboru. Prohlíží nešťastnou komposici a svorně prohlašují: „Ale ano, čtyřka sedí.“ Situace je stále zamotaná. Nakonec to tatí vyřešil. Na vysvědčení napsal dvojku... a její majitel si ji potom poctivě udržel až do maturity.

Vzorný učitel Karel Meninger, kterého jsem vám tímto jako jeho bývalý žák představil, učí vlastně již od sekundy. Jediný prostředek, aby se chudý student mohl stát kantorem, byly kondice. Jedna kondice za byt a snídani, druhá za večeri, třetí za pomůcky – a tak dále. Potom byl výpomocným učite-

lem, učitelem na měšťance, na gymnasiu, v dělnické přípravce a nakonec na jedenáctiletce. Nejdříve jako matematikář, deskriptivář, někdy zeměpisec, učitel kreslení, technického kreslení a tělocvikář. A až to bylo v Litoměřicích, v Olomouci nebo v Praze, vždy dovedl žákům vysvětlit nejen „svůj“ předmět, ale i smysl volby povolání, jak se vystrojít na školní výlet, jaká je politická situace anebo význam brigád, zásady slušného chování i princip valčíku. Měl a má k tomu hodně příležitosti. Jako cvičitel Sokola, vedoucí školních osad, vedoucí chmelových brigád, učitel dělnické přípravy nebo jako předseda ZV ROH. Vždy mu pomáhala a pomáhá jedna jeho vlastnost, pro učitele tak důležitá: umění jednat s lidmi. Tak třeba víme, že mladí mužové a slečny, takto studující třetího stupně, si někdy značně potrpí na důstojné oslovení „vy“. Vyká-li však někomu tatí, pak to znamená, že není něco v pořádku. Jakmile zase „tykne“ šťastnému studentovi (-tce), je jasné, že nedorozumění je zažehnáno.

Nejlepší odměnou pro každého pracovníka je jistě možnost vidět výsledek své úspěšné práce. Pro učitele jsou to jeho žáci, kteří na cestě, na kterou je učitel po léta vyzbrojoval, dosáhli úspěchů. Kterí se na ni neztratili. Jistě vás musí těšit, soudruhu učitel, to, že jeden z vašich žáků je profesorem na vysoké škole, druhý vedoucím matematického ústavu, třetí úspěšným zlepšovatelem. Jistě vás potěší i setkání s vysokoškolský, kteří se mohou pochlubit, že zkoušky z matematiky nebo deskriptivy v tomto semestru udělali na výbornou. A takových setkání není málo.

Ale nerad bych, kdybyste považovali Karla Meningra za nějakého školního robota, který nic kromě katedry v životě nezná. Jistě, škole věnuje podstatnou část svého času, ale ještě mu ho vždycky trochu zbude na zahrádku, na divadlo, na koncert Moravských učitelů i na četbu. A zasloučeně dovede hovořit o problémech dnešní tělovýchovy. Jak by také ne. Dlouholetý sportovec! Možná, že si ho mnozí jeho soupeři ze závodní gymnastiky ještě pamatují.

KAREL TEJKAL

KRESLIL O. ŠTEMBERA

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

13

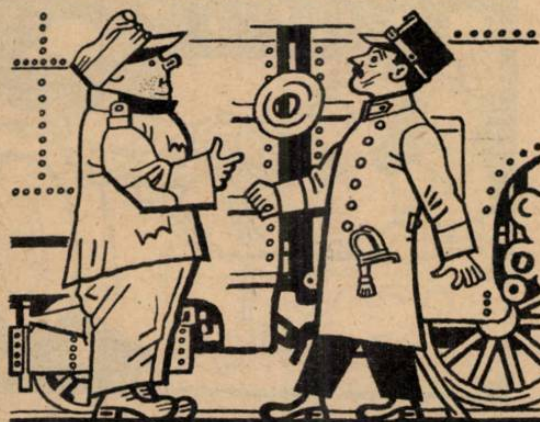
Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada.

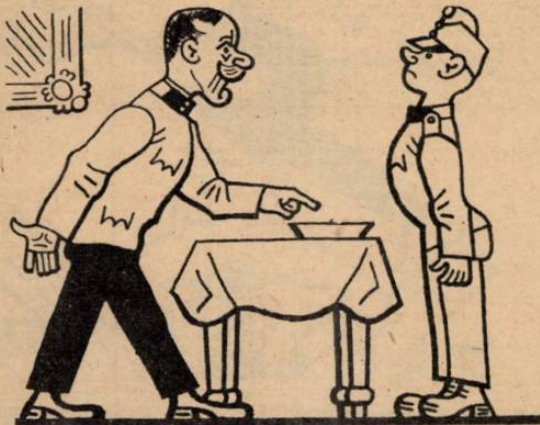
1. Ve štábním vagóně měl hejtman Sagner „besprechung“. Vykládal důstojníkům o novém způsobu šifrování podle knihy Die Sünden der Väter, kterou všichni důstojníci obdrželi. „Máme-li na příklad dostat rozkaz: Auf der Kote 228,“ vykládal hejtman, „najdeme si str. 161 a začneme hledat na protější straně slovo Sache.“ Všichni si mlčky knihu prohlíželi a po jedné hlásil kadet Biegler: „Herr Hauptmann, ich melde gehorsam, es stimmt nicht!“ Po delší námaze se zjistilo, že ona kniha má dva díly. Hejtman Sagner měl díl II. a ostatní důstojníci díl I. Proto se nemohli přednášející a posluchači shodnout.

4. Švejk lezl vážně do svého vagónu. Měl sám před sebou úctu. To se každý den nestane, aby provedl něco tak hrozného, že se to nikdy nesmí dozvědět, co to vlastně bylo. Vyřídil Vaňkovi, že je mezek, a Balounovi hlásil, že má panu oberlajtnantovi hned přinést tu paštiku. Baloun jen svěsil hlavu. „Já ji rozbalil, jestli není zkažená. Já ji vouchtnal...“ – „Sežral jste ji i se staniolem,“ povidal mu šikovatel Vaněk. „Že se nestydíš,“ opovržitlivě řekl Švejk, „to jseš voják?“ – „Dyž já nejsem pro vojnu dělanej,“ hořekoval Baloun, „já jsem nedožranej.“

2. Po celou dobu „besprechungu“ měl nadporučík Lukáš neblahé tušení. A první se vyřídil z vagónu, aby vyhledal Švejka: „Švejku, jak to bylo tenkrát s těmi knížkami?“ – „Vodnes jsem je na batalión, pane oberlajtnant. Vona ta knížka měla dva díly. A když mi řekli, že mám rozdat díl druhý, tak jsem si pomysll, že jsou tam asi všichni vožralí, poněvadž se kniha má číst od začátku a ne vod konce. Tak jsem se vás, pane oberlajtnant, ptal po telefonu, jestli se teď čtou knihy vobráceně a vy jste mi řek, že jsem vožralý hovado.“ Nadporučík Lukáš zbledl a zachytil se stupátka lokomotivy.

5. „Když já jsem byl buršem u pana oberlajtnanta,“ vykládal Švejk, „a když mě poslal někdy do restaurace pro voběd, tak aby si snad nemysll, že jsem polovičku na cestě sežral, přikoupil jsem mu ze svých peněz ještě jednu porci. Jednou k nám přišel oberlajtnant Šeba a nechtěl věřit, že můj oberlajtnant dostane k obědu dvě husi stehna. Poslal si teda putzfleka do té restaurace, a to se ví, von mu přines takovou malinkou hromádečku pilafu ze slepice, jako když se dětátko vytenčkuje. A pak oberlajtnant Šeba mu dal hned přes hubu, že prej polovičku sežral.“

3. „Dál, Švejku,“ řekl Lukáš po chvíli, „už je to jedno.“ – „Vono mi to vůbec s těma knížkami bylo nápadný. Páni oficiři vůbec málo čtou, a když je vřava válečná...“ – „Nechte si, Švejku, ty blbiny pro sebe. Vy jste provedl něco hrozného!“ – „Poslušně hlásím, pane oberlajtnant, co jsem vyvedl hrozného? Abych se přišel mohl takový věci vystříhat! Vod chyby se člověk uží, jako ten slejvač Adamec z Daňkovky, když se napil vomylem solný kyseliny...“ – „Vy troubo jedna,“ zařval Lukáš, „vlezte zas do vagónu a rekněte Balounovi, aby mi přinesl tu játrovou paštiku. A Vaňkovi rekněte, že je kus mezka!“

6. „A tak ten nevinnej, zřakovanej voják se druhý den v té restauraci na všechno vyptal, řek' to svému pánovi a ten to řek' zas mýmu. Sedím večer s novinama, když tu přijde můj oberlajtnant, celej bledej, a hned na mě, jak to bylo. Udělal jsem mu prej takovou vodu, že mě zastřelí. „Pane oberlajtnant,“ povidám, „když jste mě přijímal, řek' jste mi, že je každej putz-flek zloděj a podle chlap. A když v té restauraci dávali takový malinký porce...“ A tu se pan oberlajtnant začal šacovat, sáhl si do vesty a dal mi stříbrný hodinky, jak byl pohnutej!“